

Utredning av totalkoncept og profil for biblioteket i Multimediabygget i Lillestrøm

April 2017

Thorhauge Consulting
Von Ostengade 13
2791 Dragør, Danmark
tlf.(+45) 21 42 67 97
mail: jt@jensthorhauge.dk
www.jensthorhauge.dk
CVR 3441 9884

Indhold

1.	Utredning af Lillestrøm Bibliotek – baggrund	s. 3
2.	Vision for Lillestrøm Bibliotek	s. 4
	De tre spor:	
	➤ Det åbne kulturspor	
	➤ Kundskabssporet	
	➤ Biblioteket som møteplass og arena	
	➤ Sådan realiseres visionen	
3.	Profil for Lillestrøm bibliotek	s.7
4.	Partnerskaber og organisation af frivillige	s.9
5.	Rumprogram i Lillestrøm Bibliotek	s.12
	➤ Rum/zoner	
6.	Aktiviteter, tilbud og medieprofil i biblioteket	s.15
	➤ Medieprofil	
7.	Organiseringsmodeller:	s.16
	➤ Organisering i forhold til publikum	
	➤ Organisering af personalet	
8.	Kompetencer. Bemandingsplan	s.19
	➤ Bemandingsplan og nyansættelser	
	➤ Pilot projekter iværksættes	
9.	Referenceprojekter	s.21
10.	Budgetoverslag – anlæg og drift	s.23
11.	Projektbeskrivelse	s.24
12.	Litteraturliste	s.25

Utredning af Lillestrøm bibliotek

1. Baggrund

Resumé: Denne utredning spiller sammen med en række kommunale, regionale og nasjonale planer og strategier for by- og kulturutvikling.

Utredning af Lillestrøm bibliotek skal ses som en central brik i *Skedsmo Kommuneplan 2015-2026*. Det er her en vision, at 'Skedsmo skal være regionens mest interessante besøgsmaal og Østlandets beste bosted for alle som er optatt af kultur', 'med gode centrale kulturelle møteplasser' og 'kulturelle fyrtårn'. Relevansen af disse mål understreges med *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, 2016*, hvor Lillestrøm udpeges som prioritert vekstområde og centrum i et af tre særlige indsatsområder for økt by og næringsutvikling. 'Kulturkvartalene i Lillestrøm. En mulighetstudie for Kirkegata som byrom og kulturarena' 2012 drøfter utviklingstrategien for området i 'skæringspunktet mellom kultur og næring', for at skabe robuste aktiviteter som har gjensidig nytte af hverandre'.

Kulturkvartalene - nu bestemt som området mellem Jonas Lies gate og Kirkegate – er under projektering som et nyt kulturelt kraftcenter. Kulturkvartalene tænkes sammenbundet af *byparken* (forprojeckt, november 2016) og rumme en række kulturinstitutioner, blandt andet et nyt *Akershus Kunstsenter* (forprojeckt, november 2016), *et hus til ungdomsaktiviteter* på adressen Kirkegt. 10, en af de bevaringsverdige bygninger. Der foreligger desuden beslutning om som en del af Kulturkvartalene at opføre *Multimediabygget* på grunden Kirkegt 14/Jonas Lies gt 5, lige overfor *Lillestrøm Kultursenter*.

Der er dannet et selskab, *Multimediabygg A/S*, med kommunale og private parter, der skal stå for opførelsen.

Desuden er *LPO arkitekter* udvalgt til at planlegge og projektere huset. Multimediabygg kommer til at stå som et vartegn, et nyt identitetsskabende byggeri for kommunen. Videre er bestilt utredning af et bibliotek i Lillestrøm med sigte på at implementere biblioteket i Multimediabygget.

Utredningen af biblioteket foreligger hermed. Utredningen er udarbejdet af Jens Thorhauge, Thorhauge Consulting, med bistand fra BCI, Lamnhults biblioteksdesign, til tegning af planløsninger. Utredningen er baseret på dialogmøder, interviews og workshops med centrale interessenter og udarbejdet i dialog med biblioteket og kommunens styregruppe. Utredningen indtænker både den nye bibliotekslov, der definerer biblioteket som møteplass og debatarena og kommunens politikker for digital udvikling, helse og frivillighed. Utredningen er bestilt som et led i den gældende plan for Skedsmo kommunes biblioteker, *På vei mot det nye biblioteket*, der er vedtaget i 2014. I denne ses Lillestrøm bibliotek som en ny filial i den eksisterende struktur med Strømmen bibliotek som hovedbibliotek. Konsekvensen af dette er, at medie- og personaleberegninger i denne utredning er foretaget med den forudsætning, at der er back up i Strømmen. Det vil sige, at utredningen er baseret på at centrale funktioner bliver liggende i Strømmen. Ændres dette forhold, må der foretages en ny vurdering af behov for medier og bemanning. Det anbefales i øvrigt efter sammenslåning af Skedsmo kommune med Sørum og Fet kommuner at nytænke strategien.

Utredningen spiller også sammen med *Nasjonalt bibliotekstrategi 2015-2018* og dermed til *Lov om folkebiblioteker* med seneste version fra 2014. Her lægges der især vægt på forståelsen af folkebibliotekerne som 'uafhængige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.' Denne

funktion og den øvrige formidling er både fysisk og digital. Endelig trækker utredningen en lang række tråde til Kommunalplanens idéer om tværgående samarbejde, partnerskaber på tværs af næringsliv og offentlig virksomhed, frivillighed og strategier for implementering af brede kulturstrategier, der også indbefatter digital dannelse.

Utredningens koncept for bibliotek som kraft i revitalisering af bycentrum og borgerbetjening er inspireret af en lang række biblioteker i både små og større byer som Amsterdam, Aarhus, Middelfart, Gilleleje og københavnske bydele.

2. Vision for Lillestrøm bibliotek

Resumé: Visionen for Lillestrøm bibliotek er en ny type institution, der understøtter strategierne for at gøre Lillestrøm til en særdeles attraktiv kultur- og kundskabsby, som både styrker bosætning og næringsliv. Det sker ved at gøre biblioteket til et multimedie- og aktivitetshus med meget vide rammer for partnerskaber og borgerskabte aktiviteter. Huset vil være meråbent alle ugens dage med tilbud der sigter mod bred inkludering.

Lillestrøm bibliotek er i denne utredning tænkt som en ny type institution, der kan ses som en model for det fremtidens bibliotek, og som et regionalt modelbibliotek og senter, der i samarbejde med fylkesbiblioteket kan medvirke til at udvikle regionens biblioteker.

Huset skal fungere i en tid, der bliver mere og mere præget af den digitale revolution både i medieformer, i brugen af dem og i hvordan hverdagslivets kultur leves. De nye udfordringer biblioteket står overfor i denne udvikling er at udnytte de digitale muligheder for selvbetjening, at møde de behov, der er for vejledning i at bruge de nye medier, og i bredere undervisning og hjælp til selvhjælp i den digitale hverdag.

Der er også en udfordring i at udnytte mulighederne for at gøre borgerne medvirkende og skabende, som er en af dimensionerne i de digitale medier og den kultur de skaber.

Visionen for Lillestrøm bibliotek er et hus, hvor alle disse aktiviteter går hånd i hånd, og hvor de fysiske rammer altid har en digital mediedimension.

Huset skal indgå i og understøtte det kulturelle paradigmeskifte, der finder sted i disse år, hvor læring og nye kundskabsformidlingsformer er en central udfordring. Men de nye medier afskaffer ikke bøgerne, der stadig er et vigtigt formidlingsområde. Ligeledes er det erfaringen, at biblioteket benyttes på andre måder i den digitale tidsalder. Det er et sted, hvor man inspireres, lærer nyt, arbejder, mødes. Den digitale forandringsbølge ligger under hele konceptet for dette bibliotek. Det fysiske rum og nettet spiller tæt sammen. Det fysiske rum spejles på nettet og den digitale formidling eksponeres overalt i biblioteksrummet.

Visionen er at huset bliver et (næsten) altid åbent hus for aktiviteter som borgerne kan deltage i og selv skabe. Det er både et multimediehus og multiaktivitets hus, der samtidig spiller sammen med og forbinder alle kulturinstitutionerne i Kulturkvartalene og skaber partnerskaber med kundskabsmiljøet, næringslivet, kommunale institutioner og foreninger.

Visionen for biblioteket har tre spor

- **Det åbne kulturspor.** Med en bred vifte af medier og kulturelle aktiviteter, der kan skabe rammer for inspiration og oplevelse i princippet for byens borgere
- **Kundskabsporet,** der understøtter visionen om Lillestrøm som kundskabsby, byens uddannelser, men også næringsliv og borgernes livslange frie læring
- **Møteplass og en arena** for offentlig debat og dermed en central demokratisk og social institution

Indholdsmæssigt kan de tre spor skitseres således:

1. Det åbne kulturspor

er en væsentlig del af Kulturkvartalene, der som kulturstrøg skal løfte og skabe liv til det nye kulturelle knudepunkt i Lillestrøm med byparken og dens række af kulturinstitutioner. Her tilbydes borgerne let adgang til kultur af høj kvalitet. Biblioteket er den meråbne kulturinstitution, som man kan gå ind og ud af fra morgen til aften, hvor der foregår mange gratis aktiviteter, hvor man kan få adgang til alle typer medier, se udstillinger, lade sig inspirere, deltage i kreative aktiviteter, lære.

En del af dette spor er, at huset ligger lige ved siden af trafikknudepunktet busterminalen og stationen. Dermed kan det også blive lounge for passagerer, der venter. Her er der mulighed både for hurtig inspiration og fordybelse.

2. Kundskabsporet

understøtter visionen om at gøre Lillestrøm til en endnu mere aktiv kundskabsby. Der tænkes i samarbejde med Høgskolen og dens uddannelser, der planlægger at flytte til centrum af Lillestrøm. Der tænkes et samarbejde med 'Kundskabsbyen', der har potentiale til utallige innovative aktiviteter og arrangementer som *makerspaces*, *fablabs* og *showrooms*. Der vil fortsat samarbejdes tæt med skoler og børnehaver. Der udbydes desuden åbne uformelle læringsaktiviteter for borgerne, fx it-instruktion, og civil rådgivning.

Det kan ske ved at stille studie- og arbejdspladser til rådighed, både individuelle med og uden pc og med steder, hvor der kan arbejdes i grupper. Det sker ved medieudbuddet og ved aktiviteter og programsamarbejde med alle de parter, der kan skabes forståelse med. Biblioteket kan også etablere en aktiv informationstjeneste for kundskabsmiljøerne

3. Biblioteket som møteplass og arena for offentlig debat

I dette visionsspor skal det sikres, at der er rammer for mange forskellige formelle og uformelle møder og arrangementer samt en fleksibilitet, der gør det muligt at skabe plads til mange deltagere i møder med flytbare stole. Der må være en lille scene i 1 etage og plads til større møder i 2 etage.

I Nasjonal Bibliotekstrategi fastslås, at *'Framtidas bibliotek er en møteplass. En kulturinstitusjon som lager arrangement for publikum, en debatarena som utvikler og utvider demokratiet og en læringsarena som sprer og deler kunnskap. Det er et sted hvor folk både kan være uforpliktende*

publikummere og aktive deltagere'. Og 'Det moderne bibliotek må være en digital kunnskapsressurs' og bibliotekerne er 'aktive formidlere af bøger, kunnskab og kultur'.

Biblioteket ses som lokalsamfundets fælles dagligstue med en præsentation af områdets kulturtilbud. Det (næsten) altid åbne bibliotek er indgangen til Multimediabygg. Kulturkvartalene bliver udbygget med biblioteket, og området kommer til at stå som model for de gode rammer for borgernes kulturliv.

Biblioteket er et tilbud om adgang til alle medier og hjælp til at finde rundt i dem. Det er et tilbud om uformel læring af hverdagslivets oplysningsbehov, det er litterær kultur og et rum for studier, fordybelse, debat. Det er også et tilbud til børn og børnefamilier. Det er møder med andre mennesker, både fagligt og det mere såkaldte 'lavfrekvente møde', hvor man blot er sammen med de andre om en fælles oplevelse. Det er biblioteket, der er samfundets bredest favnende kulturinstitution, hvor et bredt udsnit af medborgere kommer. Biblioteket skaber identitet og sammenhængskraft i samfundet.

Med de hastige forandringer der finder sted i alle brancher, må også bibliotekerne organiseres, så de med stor fleksibilitet kan imødekomme de meget forskelligartede behov, der udvikles i det moderne kundskabssamfund. Der er i Lillestrøm unikke forudsætninger for et tværgående samarbejde mellem kultur-, kundskabsinstitutioner og kulturnæring. Det kan med de rette kompetencer og bibliotekets åbne rammer skabe innovative lærings- og kulturmøder.

Sådan realiseres visionen: Visionen om det åbne hus i stadig fleksibel udvikling bygger især på tre organisatoriske greb: Biblioteket vil være meråbent alle ugens dage, der vil være en meget høj grad af selvbetjening på de traditionelle biblioteksfunktioner og der vil være en høj grad af borgerskabte aktiviteter.

Bibliotekets virksomhed vil være baseret på principperne for 'meråbent'. Der vil være adgang alle ugens dage fra tidlig morgen til sen aften. I ydertimerne vil der ikke være betjening og kun elektronisk overvågning. Det er en central opgave for personalet hver dag at redigere biblioteket, så det fremtræder inspirerende og stimulerer borgerne til på egen hånd at følge nysgerrighed og kundskabslyst.

Biblioteket har professionel betjening, men det er selvbetjent for udlånsfunktionernes vedkommende, og det er åbent for publikum morgen og aften uden betjening. Der er også selvorganiserede borgerinitiativer.

Aktiviteterne i huset kan organiseres af personalet, baseres på samarbejde med andre kultur- og uddannelses institutioner og organisationer samt frivillige. Personalet tilrettelægger program. Driver eller arrangerer kultur- og læringsaktiviteter, lektie-, sprog-, sundhedscaféer m.v. Formidler gennem udstillinger af medier, bokprat, fælles læsning m.v. og vejleder personligt, når det efterspørges. Men biblioteket er også ramme om borgerskabte aktiviteter og biblioteket inddrager borgere som frivillige i en række aktiviteter som lektiehjælp, sprogcaféer, IT-læring, forskellige former for civil rådgivning og kreative værksteder.

Bibliotekets personale skaber rammer for og understøtter denne virksomhed. Ligesom personalet naturligvis vejleder og hjælper borgerne. Men bibliotekarrollen forandres. At give adgang til medier er ikke længere det vigtigste, for de fleste borgere har adgang til alle de medier, de ønsker. Fokus er på at bringe medier og mennesker aktivt i spil på en kvalificerende måde. Bibliotekaren bliver mere aktivt vidensproducerende ved at skabe relationer og aktiviteter, hvor der er læring, oplevelse og kreative aktiviteter involveret.

Biblioteket bliver en samlende institution for de mange kulturinstitutioner i Kulturkvartalene og forvalter en række fælles møderum og faciliteter, der understøtter alle de aktiviteter, som finder sted i Kulturkvartalenes institutioner. Der vil være et fælles velkomstpunkt for området og hele huset ved bibliotekets indgang ligesom der vil være et udstillingsareal, der præsenterer de aktuelle tilbud fra de øvrige kulturinstitutioner samt et fælles kontor, der forestår samlet koordinering af Kulturkvartalenes tilbud.

Biblioteket i byen og Kulturkvartalene

For byen er Multimediasbygget et identitetskabende bygg. Det får en ikonisk udformning og tegner centrum i regionsentret Lillestrøm og dermed også for Skedsmo kommune.

Biblioteket er den transparente 1 etage i huset med klart farvemæssigt samspil med Kulturkvartalene og byparken. Både arkitektonisk og indholdsmæssigt sammenbinder biblioteket aktiviteterne i området.

Byparken er et kulturstrøg, der fortsætter ind gennem biblioteket. Byparkens lege- og aktivitetsmuligheder fortsætter ind i biblioteket. Caféen er ude og inde.

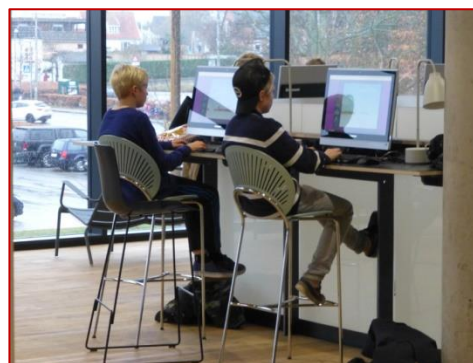
Med bygningen af biblioteket suppleres Kulturkvartalene med den litterære og digitale kultur, men også med et hus, der er åbent mødested fra morgen til aften, syv dage om ugen. Her er der udover den mere klassiske biblioteksfunktion åbne mødelokaler og værksteder. Her kan borgerne selv organisere aktiviteter, og de kan gå til debat- og kulturarrangementer. Her realiseres visionen om let adgang til kultur af høj kvalitet.

Huset inviterer således borgerne til at bruge rammerne på egen hånd, som passiv deltager eller aktiv, medvirkende. Individuelt eller i grupper.

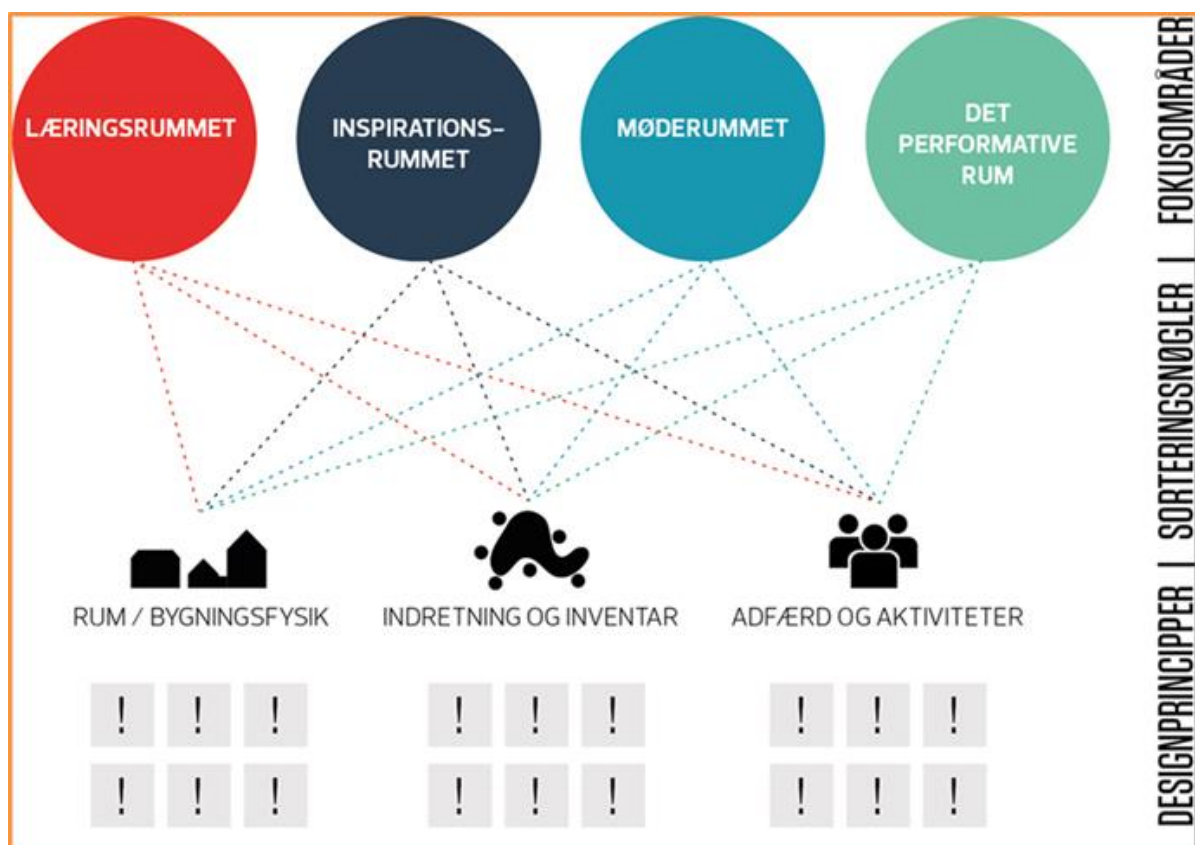
3. Lillestrøm biblioteks profil

Resumé: bibliotekets profil er bestemt af de fire 'rum' eller zoner: læringsrummet, inspirationsrummet, møderummet, det skabende rum. Fordybelse og ro på 2 etage, liv, leg og møte på 1 etage.

Bibliotekets profil er bestemt af de ovenfor præsenterede tre visionsspor. På tværs af disse er det præget af åbenhed, mangfoldighed og aktivitet. Bibliotekets medarbejdere redigerer bibliotekets tilbud dagligt i en døgnrytme, der især lægger op til forskellige typer aktiviteter på forskellige tidspunkter: fx tilbud til børnehaver og pensionister om formiddagen, skoleelever og studerende om eftermiddagen, kulturhus og arrangementer m.v. om aftenen.

Biblioteket tænkes ud fra firerumsmodellen:

Se Modelprogram for folkebiblioteker: <http://modelprogrammer.slks.dk>

Der skal være læringsrum, oplevelses- og inspirationsrum, rum for skabende aktiviteter og mødepladser. Rummene har både en digital og en fysisk dimension.

Den konkrete redigering lægger hovedvægten på borgernes kultur- og fritidsinteresser, men der er også rammer til arbejds- og studiepladser. Og der kan i særlig grad tænkes i nyskabende aktiviteter i læringsrummet, fx i samarbejde med Kundskabsbyen og kultur næring.

Biblioteket tænkes i to etager, hvor de mere livlige aktiviteter foregår på 1 etage, og de mere stille og fordybende foregår på 2 etage. En række mødelokaler og værksteder på 2 etage er fælles for kulturinstitutionerne i Kulturkvartalet. Der er også fælles præsentationsområde for kulturinstitutionerne på Kulturkvartalene i bibliotekets 1 etage, ligesom der er et bemandet servicepunkt, en velkomsthø, der dækker hele Multimediabygget. Velkomsthøen kan indeholde forskellige servicefunktioner afhængig af behov.

4. Partnerskaber med andre organisationer og frivillige i Lillestrøm Bibliotek

Resumé: Der er et stort potentiale i at skabe nye aktiviteter i partnerskaber med andre lejere i Multimediebygg, med institutionerne i Kulturkvartalene og med et bredt spektrum af interessenter og organisationer i kommunen og regionen både i kultur- og kundskabsmiljøerne og i næringslivet.

Konceptet med et meråbent, aktivt og mangfoldigt bibliotek er baseret på, at der indgås samarbejdsaftaler, etableres partnerskaber og rekrutteres frivillige i større skala end hidtil. Frivillige udfører ikke biblioteksprofessionelt arbejde, men står for aktiviteter, der ikke kan gennemføres uden dem.

Der er tre nivåer for partnerskaber.

Partnere i Multimediebygg

Koordinering og samarbejde om en fælles velkomsthøj for hele huset i bibliotekets 1 etage.

Samarbejdets omfang og karakter er afhængig af hvilke lejere, der flytter ind på de øvrige etager. Størst mulighed for samarbejde er der med institutioner og virksomheder med relation til kultur og kundskab. Der tænkes samarbejde om aktivitetsprogrammer, temaer i udstillinger, formidling og markedsføring af huset.

Kulturkvartalene

Kulturstrøget og byparken kommer til at fungere som et levende kulturelt senter i Lillestrøm. De forskellige tilbud og institutioner kan opleves hver for sig, men de må også fremstå som en identitetsskabende helhed. Kulturkvartalene vil være det sted, hvor der altid er en mangfoldighed af spændende aktiviteter. Biblioteket er traditionelt den mest besøgte kulturinstitution. Derfor tænkes et fælles præsentrationsareal i bibliotekets 1. etage, hvor borgerne kan få en idé om, hvad de øvrige institutioner tilbyder. Institutionerne understøtter gensidigt hinanden. Det kan ske ved afholdelse af fælles arrangementer og ved at understøtte og formidle hinandens aktiviteter: museet kan have en miniudstilling, en smagsprøve, på biblioteket. Der kan være præsentation og baggrund for Kultursentrets forestillinger, en forsmag på Akershus Kunstsenters udstilling, en præsentation af Akershus Teater, Skedsmo musikk- og kulturskole. Alle kan de have et udstillingsvindue på biblioteket.

Fælles møde- og aktivitetslokaler og fælles markedsføring er oplagt.

Byen og regionen

Der er en bred vifte af samarbejdspartnere i byen og regionen:

a. Uddannelsesinstitutioner

Biblioteket kan indgå samarbejdsaftaler med børnehaver og uddannelsesinstitutioner om særlige aktiviteter både på biblioteket og på institutionerne. Uddannelsesinstitutionernes virksomhed er alle afhængig af at få tilført viden, bl.a. om digitale medier.

Børnehaver kan have besøgsprogrammer med oplæsning, spil, leg på biblioteket, hjemlån af billedbøger fra biblioteksdepoter i børnehaver, fælles forældrearrangementer fx om sprogstimulering.

Skoler kan besøge biblioteket klassevis, fx med præsentation af digitale kilder og kurser i brug af nettet. Biblioteket kan også komme på skolerne.

Videregående og højere uddannelse har behov for læring om søgning af faglig information og litteratur-fremfindning. Der er desuden behov for arbejdspladser på biblioteket. Med Høgskolen kan der samarbejdes om arrangementer på biblioteket.

Kundskabsbyen Lillestrøm er en oplagt samarbejdspartner. Der kan være showroom, mødefaciliteter, arrangementer med nogle af de innovative virksomheder.

b. Næringsliv

IT-vejledning for små virksomheder, oplysningstjeneste. Udlån af mødelokaler. Aftaler med visse virksomheder som fx bank og advokat om civil rådgivning. Sponsorvirksomhed.

c. Andre kulturaktører og foreninger

Andre kulturaktører og foreninger kan bruge de fælles lokaler, arrangere åbne møder og tema-aftner på biblioteket, workshops. Stå for debataftner (de politiske partier) og udstillinger.

d. Frivillige

Professionelle frivillige kan levere civil rådgivning, fx om økonomi, samliv, opdragelse, jura, grøn energi.

Frivillige kan arrangere og drive workshops, sprogcaféer, læsekredse, filmklubber, it-værksteder og it-rådgivning, lektiecaféer, makerspaces, fablabs mv

Frivillige kan være aktive i kultursocialt arbejde, være læsebesøgsvenner, læse og lege med børn. Biblioteket må tilbyde de frivillige uddannelse og træning.

e. Bibliotekerne i regionen

Det eksisterende samarbejde mellem bibliotekerne i Nedre Romerrike må udbygges. Der samarbejdes om:

- Fælles udviklingsarbejde, websamarbejde, fælles efteruddannelse. Biblioteket i Lillestrøm kan være kurs- og læringscenter for ansatte i regionen og kan som modelbibliotek være en ressource og inspiration for biblioteker i regionen.
- Mediesamlinger, der supplerer hinanden og åbent samarbejde om udlån, flytende bogsamling med fælles katalog i Biblioofil.
- Fælles udstillinger, arrangementer og læringsprogrammer, som roterer mellem alle biblioteker.

Lillestrøms status som regionscenter gør det naturligt, at biblioteket i samarbejde med fylkesbiblioteket udnytter Lillestrøm biblioteks gode mødefaciliteter til videre- og efteruddannelse for regionens biblioteker. Biblioteket har også rammer til at arrangere mindre konferencer med nationalt perspektiv.

f. Kommunale tjenester

Samarbejde med andre kommunale tjenester og institutioner om politiske mål, hvor bibliotekerne har kompetencer og relationer. Det kan være at fremme kommunens digitaliseringstrategi og helsepolitik, fx ved at arrangere kurser og sundhedsuger. Det kan også være et samarbejde om at fremme den lokalpolitiske debat og dialog, samt præsentere og give information om kommunens tjenester og udviklingsprojekter i kommunen.

Skedsmos biblioteker har allerede et tæt samarbejde med bl.a. uddannelsesinstitutioner fra børnehaver til Høgskolen.

Partnerskabsanalysen her er baseret på dels eksisterende samarbejdsrelationer og på dialogmøder og interviews med:

Akershus Kunstsenter
Akershus Musikkråd
Akershus Teater
Bibliotekene på Nedre Romerike
(Aurskog-Høland, Enebakk, Fet, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo)
Demokratigruppe i Skedsmo
Fylkesbiblioteket i Akershus
Garcon AS
Høgskolen i Oslo og Akershus
(Rektoratet, Læringsenter og bibliotek studentparlament)
Lillestrøm Kulturbygg AS
Kulturverksteder K12
Kunnskapsbyen Lillestrøm

Lillestrøm Delta AS
Lillestrøm Kultursenter
Museene i Akershus
Norsk Ballettinstitutt
Pakistansk Kulturforening i Skedsmo
Skedsmo dialog
Romerikes blad
Scene 5 – Lillestrøm Kultursenter
Skedsmo kommune
(Eiendomsavdelingen, Fritids- og ungdomsavdelingen, Avdeling for allmenn kultur, Organisasjons- og personaleavdelingen)
Skedsmo Musikk- og Kulturskole
Skedsmo videregående skole

Alle interessenter har uttrykt positiv holdning til det bibliotekskonsept, der her er tegnet. De er meget indstillet på samarbejde og partnerskaber. En særlig gjennomgående interesse er uttrykt i forhold til fleksible og moderne mødelokaler og rammer for borgerinddragende aktiviteter.

Organisering af samarbejde med partnere

Der er flere nivåer for partnersamarbejde.

Det tætteste er med de øvrige leiere i Multimediabygget og de øvrige kulturinstitutioner i Kulturkvartalene. Dernæst med andre institutioner og organisationer i byen. Endelig med foreninger og frivillige.

Lejerne i Multimediabygget kan have felles velkomsts-service.

Afhængig af hvilke lejemål, der kommer, kan der tænkes partnerskaber om aktiviteter, lokaler, utvikling og utvikling af nye utstillings-, møte- og aktivitetsformer.

Der er muligheter for felles markedsføring af Kulturkvartalene og aktivitetene i institusjonene. Felles arrangementer og gjensidig støtte til formidling. Der samarbejdes desuden om utnyttelsen af felleslokaler på anden etage.

Frivillige kan anvendes til at drive aktiviteter, som personalet ikke selv har mulighed for at drive. Eksempler er at tilrettelægge og lede makerspaces (der er stort potentiale i samarbejde med for eksempel Kundskabsbyen her), kreative workshops, sprogcaféer, guidet læsning, it-værksted. Der kan også gives civil rådgivning i biblioteket, hvis der kan skaffes frivillige med den nødvendige faglighed. Det vil oftest være professionelle, der giver et par timer fx hver anden uge til at rådgive i et andet regi end deres daglige: Bankrådgiveren, der stiller op uden for banken, terapeuten, advokaten, psykologen, socialrådgiveren, uddannelsesvejlederen. En sådan rådgivning kan ses som en slags førstehjælp, bl.a. til indvandrere, der kan have problemer med eller barrierer overfor institutioner og myndigheder.

Samarbejdet med frivillige sker i dialog med Skedsmo Frivilligsentral og efter de rammer og retningslinjer, der er fastlagt i 'Frivillighetserklæring for Skedsmo kommune'.

5. Rumprogram i Lillestrøm bibliotek

Resumé: Biblioteket indrettes i 1 etage som et levende åbent rum med mange zoner, der hver især appellerer til forskellige brugergrupper og aktiviteter. På 2 etage er der mere ro og fordybelse samt en række møde, undervisnings- og aktivitetsrum, der er fleksible og multifunktionelle.

Biblioteket disponeres i en række zoner og rum. Der er en balance mellem fleksibilitet og permanent opstilling, så huset på den ene side kan fungere som et multifunktionelt hus, hvor der hurtigt kan ændres møbelopstilling efter behov. På den anden side er det centralt, at der er elementer i huset, der signalerer bibliotek og åbent hus med permanent opstilling. Der vil være reoler, som ikke flyttes. Loungens siddearrangementer, hvor borgerne kan komme og se dagens aviser, på papir eller online, er eksempler på permanent opstilling.

Der er to hovedgreb i disponeringen i biblioteket. Det ene er, at biblioteket er i to plan, hvor første plan er et åbent rum, men klart inddelt i zoner. Det er opstilling af reoler og møblering og bestykning med pc'ere, der markerer forskellige aktiviteter og programmer. Anden etage er den rolige etage, hvor der er plads til fordybelse, arbejde, fred, men også rum til undervisning og arrangementer. Størstedelen af anden etage optages af møderum, der er fælles for alle institutioner i Kulturkvartalene og som er åbne borgermøderum, der kan bookes. Der kan også tænkes udlejning af professionelle mødelokaler og lånekontorer til næringsliv ind i konceptet.

Det andet hovedgreb er at disponere første etage som et strøg, der fortsætter og forlænger gangstier i byparken og som leder til Kirkegate og Jonas Lies gate. Omkring strøget præsenteres bibliotekets tilbud og muligheder. Således at en vandring gennem biblioteket vil være en inspirations-vandring. På denne måde fortsætter og fuldender biblioteket byparken.

Centralt i biblioteket placeres et bemandet velkomstpunkt, der betjener hele huset, både de øvrige kulturvirksomheder og næringslivsvirksomheder.

Tæt på dette er der et fælles udstillings/performance areal, hvor de øvrige kulturvirksomheder i Kulturkvartalene kan præsentere deres tilbud. Lillestrøm Kultursentret, Akershus Kunstsenter, Ungdomshuset, museet osv. Her kan der også være skiftende udstillinger og ulige præsentationer fra kommunen og regionen.

Trappen til 2 etage er bred og kan anvendes som siddepladser til en lille scene i 1 etage, der kun er markeret med farve i gulvet.

Rum/zoner

I første etage er der desuden følgende zoner:

- Kultur, kunst, medier:

Det største samlede areal er placeret mod vinduespartiet mod byparken. Her er der skønlitteratur og faglitteratur om humaniora og samfundsfag, præsentation af digitale medier med musik og film. Der er sofaer og gode stole. Reolopstillingen skaber nicher og intimitet. Dette er et sted, hvor voksne og unge opholder sig og bruger medierne. Et relativt roligt, behageligt område.

- Lounge

Er en zone der vender mod station og busterminal. Her finder man dagens aviser online og på tryk, her er der blade og helt aktuelle, nye medier. Der er adgang til forskellige stole, både bløde og stole ved borde, hvor der er plads til aviser. Her er pladser til de lidt kortere ophold.

- Café

Caféområdet placeres i umiddelbar tilknytning til biblioteket tæt ved kultur og medier, men i gennemgangsområdet mellem bibliotek og nabobygningen på grunden. Der er et udendørsareal til caféen. Servering af mad til arrangementer tænkes klaret af Scene Fem, i Lillestrøm Kultursenter lige på den anden side af gaden. I biblioteket opstilles kaffeautomat under trappen, så man kan tage kaffen med sig for eksempel i loungeområdet og Kultur og medier.

- Småbørnsområde

Småbørnsområdet er placeret i et hjørne, hvor støjen generer andre zoner mindst muligt. Det appellerer til førskolebørn og udstyres med klatre- og legemøbler, legetøj og med adgang til billedbøger og børnepc'er. Storskærm til film, mv.

Her kan møbleres med puder og hynder ad hoc til små arrangementer for børn, oplæsning, fortælling, optræden. Her er der også et forældrehjørne med gode siddepladser og læsestof.

➤ Gamer zone

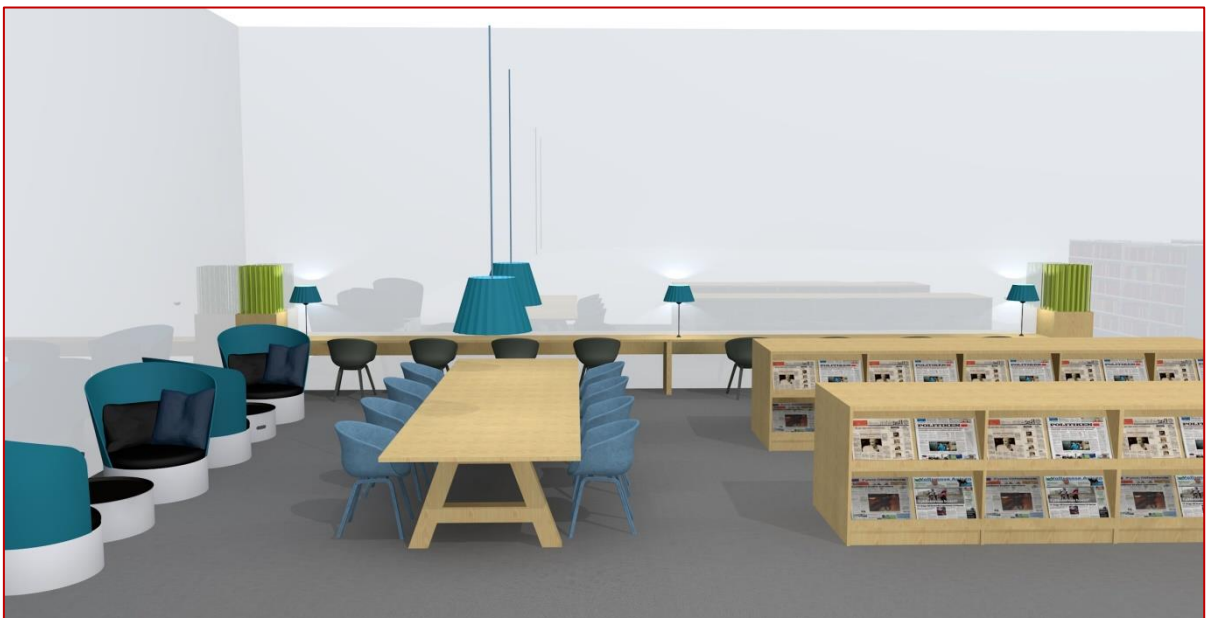
Tæt ved børnezonen indrettes med halvægge et område, der primært er beregnet på spil. Der kombineres med nogle møbler, hvor de unge kan slænge sig, så zonen også kan bruges til at hænge ud for store børn.

➤ Læringscenter

Overfor trappen med let adgang til den store mediesamling på 2 etage er der læringscenter. Her er der et bemandet servicepunkt. Der er arbejdspladser og pc'ere og interaktive borde, der appellerer til forskellige former for læring. Klart signal om, at dette er et arbejds- og undervisningssted.

➤ Materialerne

En stor del af bibliotekets medier i 1 etage lagres tæt i et område mellem, læringscenter og arbejdspladser. Her er der faglitteratur.

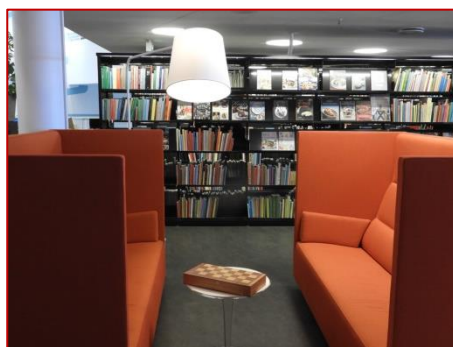
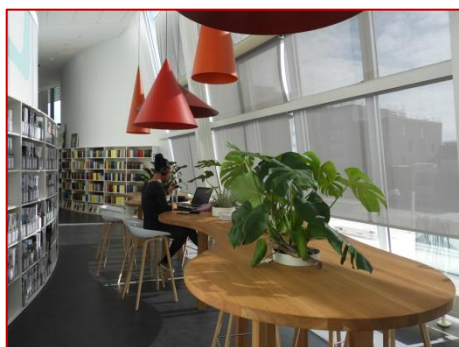
Stole/bordeopstilling der kan bruges til gruppearbejdspladser. Fleksibelt

➤ Lillestrøm zonen

Her er der et område, hvor der er samlet materiale om by og egn, hvor der kan arbejdes, men også lystlæses. Her kan der også præsenteres nye planer fra planafdelingen om udvikling af Skedsno kommune og arrangeres små lokalhistoriske udstillinger.

På 2. etage:

I gavlen ud mod vinduesfladen mod byparken er der tæt reolopstilling. Her er dels studiearbejdspladser og studieceller og dels rolige læseområder med behagelige siddepladser. Studiecellerne kan også bruges til civil rådgivning.

Etagen har derudover møde- og værkstedsrum, der kan bruges af de øvrige kulturinstitutioner. Her er dels et mødelokale med fuldt udstyr, projector, smartboard etc. Og der er mere enkle rum, der kan slås sammen med brug af foldedøre. Et flexrum kan også bruges som biograf, fx med visning af ældre film, børnefilm, filmklubprogrammer. Der kan fokuseres på klassikere, kvalitetsfilm fra andre lande, dokumentarfilm. Alt sammen som supplement til mainstream. Her er der lokaler, der kan bruges til café aktiviteter: sprogcafé, lektiecafé, guided læsning, mv. Her er der rum, der kan fungere til både kreative værksteder, makerspaces, café-workshops, mv.

6. Aktiviteter, tilbud og medieprofil i biblioteket

Resumé: Medietilbuddet er konstituerende for biblioteket, men Lillestrøm bibliotek er primært tænkt indrettet til at borgerne kan opholde sig der, arbejde eller deltage i en aktivitet. Mediesamlingen skal ses som en del af det samlede tilbud i Skedsnos biblioteker.

Biblioteket vil have tre typer af aktiviteter og tilbud:

1. En mediesamling der består af trykte og digitale medier. Fastformsmedier er helt overvejende bøger. DVD og CD'ere er stort set udfaset i 2020. 'Flydende medier' vil bestå af de digitale medier, som vil være forhandlet til biblioteksudlån på nationalt nivå i 2020 og et udvalg af gratis medier.

Mediesamlingen er aktuel, bred, almen. Samlingen kan benyttes på stedet og er til hjemlån.

2. Programsatte aktiviteter, arrangeret af biblioteket eller dets partnere eller i fællesskab.

A. Kulturelle aktiviteter, møder med forfattere, foredrag, udstillinger, film, koncerter, opvisninger.

B. Kreative værksteder, makerspaces, masterclasses organiseret af frivillige eller betalte instruktører.

C. Læringsaktiviteter, kurser, hjælp til medieåndtering.

D. Café aktiviteter: sprogcafé, it-værksted, guidet læsning, sundhedscafé. Rådgivning af forskellig art ved frivillige eksperter fx om privatøkonomi, børneopdragelse, samliv, jura mv.

3. Aktiviteter organiseret af borgere og partnere, møder og undervisning i husets mødelokaler og værksteder

Uddybning af medieprofil:

Biblioteket tænkes som et af flere betjeningssteder i Skedsmo kommunes biblioteker. Dets mediesamling kan dermed suppleres af de andre biblioteker. Lillestrøm biblioteks grundprofil har to hovedelementer: det er et meråbent bibliotek med et bredt spektrum af aktiviteter i huset, og det er bibliotek, der lægger stadig mere vægt på digital formidling. Den fysiske bogbestand vil i 2020 helt overvejende bestå af bøger. DVD og CD er udfaset til fordel for streaming. Bogsamlingen i biblioteket lægger vægt på aktualitet.

Medieprofilen understøtter de visionsspor biblioteket følger: læringssporet og det åbne kulturspor, møde- og debatsporet. Det betyder at bibliotekets mediesamling vil være mindre end for eksempel den mediesamling, der i dag er i Strømmen.

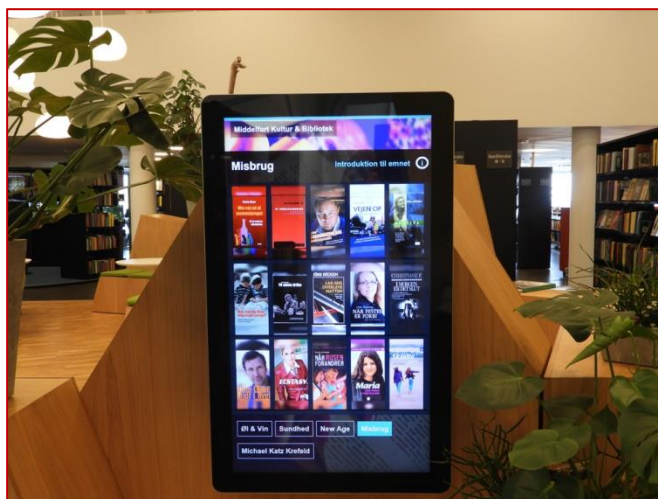
Biblioteket vil i udgangspunktet åbne med skønnet mindst 10.000 fysiske enheder og en årlig tilvækst på 3-3.500 enheder. For den ældre litteraturs vedkommende vil Lillestrøm trække på andre bibliotekers samlinger. En voksende del af indholdet vil være digitale medier, netkurs og vejledningstilbud, som biblioteket må formidle både på nettet og i det fysiske rum.

Biblioteket vil være arbejds- og studieplads for mange studenter, men de studerendes faglige informationsbehov dækkes primært fra Høgskolens bibliotek.

Der vil både blive formidlet digitale medier, der er licensbelagte og frie webmedier. Aktiv formidling af digitale medier, bl.a. på skærme i biblioteket, på bibliotekrom.no/Skedsmo og i sociale medier, er en væsentlig del af medieprofilen. Tilbud om hjælp og kurser til brug af digitale medier er konstant.

Eksempel:

Materialeformidlingskærm, der viser de nyeste materialer segmenteret efter, hvem der besøger biblioteket hvornår. Der vil være et stort udvalg af nyhedsmedier, på papir og web.

Mediesamlingen følger i øvrigt rumprogrammet: Norsk og udenlandsk skønlitteratur, samfundslitteratur, psykologi, historie, it og andre almene emner.

Vigtige områder vil også være børnelitteratur samt faglitteratur og programmer, der understøtter livslang læring.

7. Organiseringsmodeller i Lillestrøm bibliotek

Resumé: Biblioteket redigeres løbende så brugerne i høj grad kan betjene sig selv. Personalet organiseres i tre projektgrupper, der hver især har ansvar for at opbygge og implementere et program i den givne projektperiode. Den daglige drift gøres til et projekt.

Organisering i forhold til publikum

Biblioteket drives som meråbent bibliotek 7 dage om ugen fra 8 til 22.

Der etableres et adgangssystem, så borgerne kan lukke sig ind, når biblioteket ikke er betjent. Det kan fx ske med et medlemskort med magnetstribet eller strejkode og en pinkode, således at man identificerer sig, når man går ind. Kodelås kan suppleres af videoovervågning. Udlevering af kode kan kombineres med, at borgeren skriver under på et enkelt reglement om brugsvilkår.

Udlåns- og afleveringsprocedurer sker ved selvbetjeningsautomater. Der etableres en grovsortering, brugerne selv foretager, som sorterer afleverede materialer for at minimere tidsforbruget på samlingshåndtering.

Biblioteket redigeres med mange præsentationsreoler og klar skiltning, så det er let at finde rundt og med udstrakt indirekte formidling.

I første etage er der en fælles serviceskranke, der er bemanded efter aftale med de øvrige lejere i Multimediehuset.

Der er ca. 100 ugentlige vagttimer i biblioteket fordelt på 6 dage.

Organisering af personalet

Det bibliotek der beskrives her, er på mange områder et brud med 'business as usual'. Det er en ny type af institution, derfor vil det være en udfordring for personale, der har arbejdet mere traditionelt. Derfor foreslås det, at der arbejdes med en projektorganisation, hvor store dele af driften defineres som projekter. Projektet er karakteriseret ved at have klare mål, være tidsbegrænset, have en projektleder, der refererer til en projektejer. Projektet organiseres af en projektgruppe i en flad struktur, der definerer og fordeler opgaverne mellem sig. Projektarbejde er gennem de seneste tyve år en af de mest anvendte metoder til at skabe innovation i statiske organisationer. I dette tilfælde kan der arbejdes med programprojekter, der løber over et halvt år. Efter et halvt år oprettes der nye projekter med nye mål.

Der oprettes tre programprojekter:

- Et læringsprojekt
- Et oplevelsesprojekt
- Et debat- og mødeprojekt.

Hvert projekt etablerer og driver et sæsonprogram, det vil sige alt hvad der skal ske publikumsrettet: arrangementer, medietilbud, formidling . Det sker i samarbejde med frivillige og partnere og eventuelt betalte foredragsholdere, kunstnere o lign.

En klassisk måde at organisere et projekt på er at arbejde med faseinddelinger. Definitions fase, planlægningsfase, udførelse og opfølgning, evaluering. Forestillingen er her at projektgrupperne definerer opgaverne, planlægger aktivitetsprogram for en sæson, fordeler opgaver om realisering af programmet, herunder forvaltningen af den del af samlingen, der hører til projektet, indgå aftaler med partnere, frivillige og andre aktører. Sikrer afholdelse af aktiviteterne.

Det er en central ledelsesopgave at koordinere målene mellem de forskellige projekter, så der fremstår en klar fælles profil for biblioteket. Ligeledes er det en ledelsesopgave at sikre at projektlederne kan håndtere at være leder af kolleger. Projektledere refererer til afdelingschefen/bibliotekschefen.

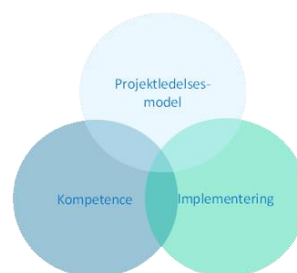
De enkelte projektgrupper sammensættes af medarbejdere med passende kompetencer. Medarbejdere vil være medlemmer af flere projektgrupper. En medarbejder, der har ansvar for børn, kan for eksempel indgå i flere projektgrupper. Dette vil også gælde for medarbejdere der varetager andre tværgående opgaver. Man må således sikre, at kompetencer, der er vigtige i alle projektgrupper, faktisk vil være til stede. Et eksempel herpå kan være ansvar for kommunikation på sociale medier og digital formidling.

Omstillingen af organisationen til projektarbejde vil være ledelsesmæssigt krævende, fordi det er ny kultur i biblioteket. Der bør udover efteruddannelse overvejes indførelse af hjemmearbejdspladser og/eller andre personalestimulerende tiltag, der kan fremme en ny organiseringsmodel.

En gennemgående erfaring med projekt organisering er, at gode resultater forudsætter klare mål, at deltagerne kender og deler målene, at projektgruppen har de rette kompetencer, at der er klar ledelsesstøtte og stærkt engagement hos deltagerne.

Case: Projektarbejde i praksis

For at belyse hvordan projektarbejdet i biblioteket kan fungere, gives her en beskrivelse af et tænkt forløb i læringsprojektet/ kundskabssporet.

Formål: Målet er at gennemføre en række aktiviteter, der realiserer de visioner, der er i kundskabssporet. Projektgruppen har til opgave at udarbejde program for læringsaktiviteter i Lillistrøm bibliotek og gennemføre de aktiviteter, der besluttes. Måske har bibliotekschefen og forvaltningen fastsat et antal arrangementer og samarbejdsrelationer, der ønskes realiseret.

Måske er der forslag/ønsker til nye arrangementstyper, der ønskes afprøvet.

Forarbejdet

I definitionsfasen er alle med til at:

- Forstå målgrupper, der skal arbejdes med

- Beslutte nogle aktiviteter, som gruppen finder relevante at tilbyde de enkelte grupper
- Udvælge mulige samarbejdspartnere.

Målgrupperne er for eksempel børnehavebørn, skoler, Høgskolen, Kundskabsbyen, indvandrere eller bedsteforældre. Der kan også være interessegrupper, sundhedsgruppe, klubber, der arbejder kundskabsorienteret.

Projektgruppen

En projektgruppe kan bestå af fire medarbejdere. De sidder alle samtidig også i mindst en anden projektgruppe.

Planlægningsfasen

- Opgaverne fordeles mellem gruppens medlemmer (fx at skabe kontakter og aftale og planlægge indhold og konkret forløb af aktiviteter)
- Tilrettelægge et sammenhængende program.
- Projektlederen koordinerer programmet med de øvrige visionsspor, så biblioteket kan præsentere et sammenhængende sæsonprogram.
- Metoder/medier til markedsføring og opfølgning med formidlingsaktiviteter på hver arrangementstype besluttet.

Udførelse

I udførelsesfasen er opgaverne fordelt mellem de forskellige medarbejdere, evt. frivillige og partnere. Der er aktiviteter, der kræver personalets medvirken og evt. andre, der gennemføres af frivillige.

En af gruppens medlemmer har ansvar for markedsføring og kommunikation på de digitale medier. En anden medarbejder har ansvar for ad hoc redigering af dele af bibliotekets mediepræsentationer, så de matcher de aktuelle arrangementer.

Evaluering /erfaringsopsamling

Aktiviteterne evalueres i gruppen og erfaringerne med sæsonens aktiviteter overdrages til det næste projekt, der tager højde for succeser og mindre vellykkede aktiviteter i fremtidige projekter.

8. Kompetencer. Bemandingsplan

Resumé: Hvis visionen om en ny type institution skal realiseres må biblioteket tilføres en række specificerede nye kompetencer. Bemandingen er afhængig af konsekvent implementering af konceptet. Der foreslås iværksættelse af pilotprojekter snarest muligt.

Den nye måde at drive bibliotek på forudsætter, at biblioteket tilføres kompetencer, som det endnu ikke besidder i tilstrækkeligt omfang. De mest åbenlyse behov er

- Der er et hastigt stigende behov for øgede digitale kompetencer. Det vil sige både til digital formidling, digital vejledning, formidling af e-medier, håndtering af sociale medier og undervisning i brug af nettet.
- Selv om der kan tænkes et samarbejde om markedsføring med øvrige institutioner på Kulturkvartern, er der et øget behov for kommunikation på nettet.
- Med den øgede aktivitet i forhold til livslang læring, sprog-caféer, lektiehjælp, it-værksted, rådgivning, helseprogrammer er der behov for særlige pædagogiske kompetencer. Der må

tænkes i aktiviteter rettet mod ganske forskellige målgrupper: førskolebørn, skoler, indvandrere, mange voksengrupper. Organiseringen af frivillige – hvervning, uddannelse og organisering af arbejdet samt håndtering af et stigende antal partnerskaber kræver særlige organisatoriske kompetencer.

- Systematisk planlægning af udvikling og innovation kræver udviklingsledelse

Også disse opgaver lægger op til at biblioteket organiseres som en projektorganisation.

Bemandingsplan og nyansættelser

Biblioteket lægger op til en betydelig grad af selvbetjening, blandt andet af reservering, udlån og tilbagelevering, men der vil være betjening i biblioteket i de perioder, hvor der er størst behov for det. Biblioteket kan typisk være ubemandet i yderperioderne morgen og aften. Der kalkuleres med ca. 100 vagttimer ugentligt.

Det fælles velkomstpunkt for Multimediebygget vil derudover være bemandet efter aftale med partnerne i huset, antageligt i kontortiden på alle hverdage eller efter aftalt behov.

Den daglige ledelse af biblioteket forestås af en afdelingsleder, driften varetages af tre projektgrupper med hver sin projektleder, en gruppe for hvert af de tre visionsspor: det åbne kulturbibliotek, kundskabsbiblioteket, møteplads og debatarena.

Det er vanskeligt præcist at angive bemandingsbehovet. Der kalkuleres her med en bemanding svarende til 6 årsværk samt en afdelingsleder og bemanding af velkomstområde. Denne bemanding forudsætter at de organisatoriske greb, herunder høj grad af selvbetjening, er implementeret fuldt ud i biblioteket og at en række backup funktioner vil være placeret i biblioteket i Strømmen. Traditionel betjening vil kræve et større antal ansatte. Bemandingsbehovet vil naturligvis også være påvirket af bibliotekets besøgs- og aktivitetstal.

Det bemærkes, at det kan være muligt i et ukendt omfang at frigøre personale fra kommunens øvrige biblioteker ved en justering af opgaverne i forhold til et nyt bibliotek i Lillestrøm, men der vil under alle omstændigheder være et behov for at ansætte nye medarbejdere med kompetencer, som matcher den beskrevne profil:

- Ansvarlig for digital formidling, sociale medier
- Partnerskabsagent og frivillige koordinator
- Ansvarlig for udviklingsledelse og coaching
- Ansvarlig for læringsprogrammer og udvikling af bibliotekspædagogik
- Ansvarlig for redigering af biblioteket

Eksempler på ønskede frivillige:

Frivillige der kan organisere læsekredse, interessegrupper, makerspaces, it-rådgivning, historiefortælling og oplæsning for børn.

Professionelle der kan tilbyde rådgivning, for eksempel indenfor privatøkonomi, børneopdragelse, samliv, advokathjælp, mv.

Eksempler på partneraftaler

Informationssøgningshjælp til store opgaver på gymnasiet, kurser i infosøgning for lærere på skolerne, aftaler om sprogstimulering og historiefortælling med børnehaver, hjælp til klubaktiviteter for seniorer. Fælles temaarrangementer med andre kulturinstitutioner.

Pilotprojekter iværksættes

Det her beskrevne bibliotekskoncept forudsætter udvikling af kompetencer og organiseringsformer i Skedsmo bibliotekerne. Det foreslås, at der hurtigst muligt iværksættes tre pilotprojekter i de nuværende biblioteker med det formål at udvikle og forberede nye ydelser og arbejds måder. Pilotområderne foreslås etableret i relation til hvert af de tre visionsspor for Lillestrøm bibliotek: åbent kulturspor, kundskabsbyen, møte- og debatarena:

1. Det åbne kulturspor: Opgaven kan være at organisere en række kulturarrangementer der er med til at definere bibliotekets særlige niche i Kulturkvarternene. Det kan dels være kulturarrangementer, der sigter mod at nå andre målgrupper, end de traditionelle grupper. Det kan dels være arrangementer, der organiseres i samarbejde med forskellige partnere, og det kan være arrangementer, der inddrager borgerne aktivt, fx kreative workshops.

2. Kundskabsby sporet: et pilotprojekt kan arbejde med at etablere forskellige læringsprojekter, fx helseuge, makerspaces eller/og etablere en civil rådgivning med frivillige professionelle som rådgivere. Det kan være om privatøkonomi, advokatbistand, samliv, børneopdragelse, indvandring/inklusion.

Opgaven vil være at finde professionelle, der er villige til at indgå. Dernæst at definere rammer for tilbuddet, fx 15 minutters konsultationer, hvor der gives bud på hvordan de borgere, der søger rådgivning, kommer videre.

Projektet må så også omfatte markedsføring af tilbuddet i lokal presse, på nettet og i biblioteket.

3. Mødested og debatarena: Et pilotprojekt kan arbejde med at implementere et program for aktiviteter, der giver biblioteket mulighed for at demonstrere forskellige måder, biblioteket kan være mødested på. Der kan organiseres lokalpolitisk debat og diskussioner om verdens fremtid.

9. Reference projekter

Resumé: Utredningens forslag kan ses implementeret i en række biblioteker andre steder. Her angives referencer. De centrale idéer i denne utrednings bud på et bibliotekskoncept for Lillestrøm er inspirerede af erfaringer med sammenlignelige biblioteker i Danmark. Her anføres eksempler:

Princippet om meråbent bibliotek

blev afprøvet første gang i **Gjern bibliotek** i Silkeborg kommune i 2006. Princippet er siden overtaget af flertallet af de danske folkebiblioteker og antallet vokser.

Organisering af et nybygget bibliotek finder man et eksempel på i **Ørestad Bibliotek** (København S), der har positive erfaringer med den fleksibilitet og multifunktionelle karakter, der her også arbejdes med i Lillestrøm bibliotek.

Biblioteket er bygget i et helt nyt kvarter som et bibliotek, der indgår i Københavns Kommunes Biblioteker. Ørestad bibliotek er tænkt ud fra de fleksible principper om rum, der let kan ændres fra at fungere som rammer for læring og kundskabsaktiviteter til rammer for debatarena eller kulturarrangementer. Biblioteket er skole- og gymnasiebibliotek om dagen og lokalbibliotek om aftenen. Det er gennemtænkt digitalt og arbejder med tætte partnerskaber i bydelen. Biblioteket

har desuden formået at udvikle sig til et nyt litterært centrum, ikke bare for bydelen, men i Købehavn.

Et nybygget multimediehus finder man i *Biblioteket Nordvest* i København. Huset har hovedvægt på brugerrelationer. Biblioteket har virket som et kæmpe løft til et nedslidt kvarter. Det har med omdannelse af en parkeringsplads til bibliotekspark skabt et nyt centrum i bydelen. Dets indsats for integration og identitetsskabelse er anerkendt. I huset er der lokalradioredaktion, systue og andre kreative værksteder, ungdomsaktiviteter, en populær café, en sal og et smukt, klassisk bibliotek. Det er i høj grad borgernes hus, samtidig med at det klassiske bibliotek i huset er elsket og succesrigt. Meget stor frivillige aktivitet.

Samarbejdsmodeller i et fælles hus finder man i Middelfart (købstad med 15.000 indbyggere). Her har man gennemrenoveret det 10 år gamle kulturhus, *Kulturøen*, og reorganiseret virksomheden, så huset koordineres af bibliotekschefen. Det rummer turistinformation, biograf, bibliotek og café og konferencelokaler. Aktiviteterne styrker hinanden. Erfaringen med Kulturøen er, at den har givet byen et betydeligt løft. Økonomien er interessant i forhold til Skedsmo, idet der er en ejerforening bestående af kommunen, Middelfart Sparekasse og Kvickly, et Coop supermarked. Det er interessant, at Kulturøen er tegnet af de samme arkitekter, som står bag Den Sorte Diamant (Det kgl. Bibliotek, København), Dokk1 (Det nye hovedbibliotek i Aarhus, der lige nu berømmes som verdens bedste nye bibliotek). Ikke kun staten og de største kommuner kan skabe bemærkelsesværdige og skelsættende huse, der danner model for andre. En mindre købstad kan også.

Kulturhavn Gilleleje danner rammen om Gilleleje bibliotek, Gilleleje Bio, spisestedet Bolværket, Mezzaninen, Kulturbroen og Galleriet. Kulturaktiviteterne drives af mere end 220 engagerede frivillige inden for film, musik, udstillinger, debat og andre events. Biblioteket er bemandet mandag til fredag kl. 10.00 - 18.30 og lørdag kl. 10.00 - 14.00. Spisestedet Bolværket er åbent alle ugens dage mellem 11-22. Og biografen spiller normalt 5 forestillinger hver dag fra mandag til fredag. Lørdag og søndag er der normalt 7 forestillinger dagligt.

Team- og projektledelse finder man mange eksempler på. I *Vesthimmerlands biblioteker* har en konsekvent overgang til projektorganisering revitaliseret biblioteket og skabt nye typer af aktiviteter og et tæt samarbejde med brugerne.

I *Tårnby kommune*, der i øvrigt er venskabskommune med Skedsmo, har organisering med teamledelse også haft en klar positiv effekt på bibliotekernes virksomhed. Biblioteket opererer bl.a. med team børn og medier, team viden, team oplevelse samt fleksibel vagtdækning, hvor personalet har vagter i flere af kommunens biblioteker.

Anlægsbudget - overslag

Indretning, møbler, reoler	3.900.000
Indkøb af grundbestand medier it	2.000.000
Personale pc'ere 7 stk	70.000
Publikumspc'ere 25 stk	250.000
Storskæme, formidlingskærme 20 stk	350.000
Interaktivt gulv, borde	200.000
Biografløsning	100.000
Udlånsautomater 3 stk	200.000
Alarmporte og adgangssystem	600.000
Lyd, lys, streaming	100.000
Formidlingsystemer,	700.000
Diverse	1.000.000
Kontormaskiner	100.000
	9.570.000

Driftsbudget årligt - overslag

Leje og drift af hus (2.400 m2)	7.600.000
personale incl efteruddannelse	4.600.000
Andel af velkomstspot	250.000
Mediebudget	1.000.000
e-abonnementer m.v.	250.000
Drift og vedligehold af e-formidling	125.000
Løbende anskaffelser	200.000
	14.025.000

Alle priser er i nok, uden mva.

Der er indhentet overslag og beregninger fra Skedsmo Kommune, BCI Lammhults biblioteksdesign, Axiell, Inlead.

11. Projektforløb

I slutningen af september 2016 inviterede Skedsmo kommune til 'anbudskonkurransen om konsulenttjeneste for utredning av bibliotek i Lillestrøm'.

I november blev det besluttet at acceptere tilbud fra Thorhauge Consulting, en dansk rådgivningsvirksomhed.

Tilbuddet var bygget op omkring en vision for en ny type bibliotek, meråbent, borgerinddragende, tværgående i samarbejde med næringsliv, kundskabsmiljø og kulturinstitutioner og desuden projektorganiseret.

Styregruppe og projektstart

Projektet blev igangsat den 1.12. 2016, hvor der blev afholdt møde i den styregruppe, kommunen havde nedsat. Styregruppen bestod af Anne-Berit Haavind, kommunaldirektør for kultur, Anett Kristin Kolstad, biblioteksjef, Jan O. Teksum, afdelingssjef, adm. almenn kultur, Per Gunnar Plassen, fagsjef, jordeiendommer.

På første møde aftaltes arbejdsform med en fremdriftsplan med milepæle med første og andet udkast til rapport, gennemførelse af dialogmøder med mulige samarbejdspartnere, visionseminarer med personale og biblioteker i biblioteksamarbejdet i Nedre Romerike.

Proces og arbejdsform

Dialogmøder blev bygget på præsentation af tilbuddets vision for biblioteket, dets samarbejdsrelationer med inddragelse af borgerne og udvikling af nye tjenester.

På workshop med interessenter fra kulturinstitutioner, kundskabs- og uddannelsesmiljøet den 9.1.2017, blev der givet klar tilslutning til samarbejdsvisionen og fremlagt en række ønsker og forslag til rammer for møder og arrangementer.

På dialogmøde med Studentparlamentet ved Høgskolen i Oslo og Akershus blev der givet varm tilslutning til både koncept og indretningsidéer for biblioteket og udtrykt ønske om at bidrage til aktiviteterne. 'Skal Campus Lillestrøm være attraktiv, skal der være sådanne tjenester', blev der udtalt.

Der er desuden afholdt seminar med bibliotekerne i Nedre Romerike.

Endelig har der været en løbende dialog om biblioteket med personalet i Skedsmo biblioteker på tre møder.

Dialogmøder og seminarer bidrog til at afklare de behov og ønsker, bibliotekets rammer skal imødekomme. Et udkast til planløsning blev udarbejdet i samarbejde mellem konsulenten og BCI, Lamhults biblioteksdesign, og derefter behandlet og tilrettet i styregruppen. Planløsningen blev efter LPO-arkitekters udspil til ny grundplan for Multimediabygg omarbejdet og efter dialog og møder tilpasset arkitekternes rammeforslag.

Der er afholdt 5 styregruppemøder, den 1.12.2016, 9.1, 27.2, 7.3, 4.4.2017. Udover styregruppemøder har der været intens maildialog. Præsentation af utredningen 2.5.2017.

12. Litteratur og referencer

1. Skedsmo

Skedsmo kommuneplan 2015-2026.

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, 2016

Kulturkvartalene i Lillestrøm: En mulighetsstudie for 'Kirkegade som byrom og kulturarena'.
Lillestrøm/Oslo 2012

På vei mot det nye biblioteket? Forslag til bibliotekstrategi for Skedsmo kommune. Drammen 2014

Lillestrøm Bypark: Forprosjekt, 2016

Akershus Kunstsenter: Forprosjekt, 2016

Lov om folkebibliotek (2013). Kulturdepartementet

Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018: Statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene.
Kulturdepartementet

pdf:version:

https://www.regjeringen.no/contentassets/e1dd0466444d4d5d9d02e8d6897d38fb/nasjonal_bibliotekstrategi_2015-2018.pdf

2. Bibliotekskonsept, biblioteket i byen og samfundet

Folkebibliotekerne i vidensamfundet (2010). Kbh., Styrelsen for bibliotek og medier

Gulmann, Steffen (2015). City Design: byudvikling for borgere, Gyldendal

Hvenegaard Rasmussen, Casper, Henrik Jochumsen og Dorte Skot-Hansen (2011). Biblioteket i byudviklingen – opplevelse, kreativitet og innovation. Kbh., Danmarks Biblioteksforening, 2011

Edwards, Brian (2009). Libraries and Learning Resource Centers. Amsterdam: Elsevier. The Architectural Press

Levien, Roger E. (2011). Confronting the Future: Strategic Visions for the 21st Century Public library. Chicago: American Library Association

Hernon, Peter and Joseph R. Matthews (2013). Reflecting on the Future of Academic and Public Libraries. Chicago: ALA

Johannsen, Carl-Gustav (2017). Staff-Less libraries: innovative staff design. Chandos Information Professional Series.

3. Indretning

Niegaard, Hellen et al (2009) Library Space: Inspiration for Buildings and Design. København: Danmarks Biblioteksforening

Modelprogram for folkebiblioteker , <http://modelprogrammer.slks.dk/>

